

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış?
Şaşarım! Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner,
aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

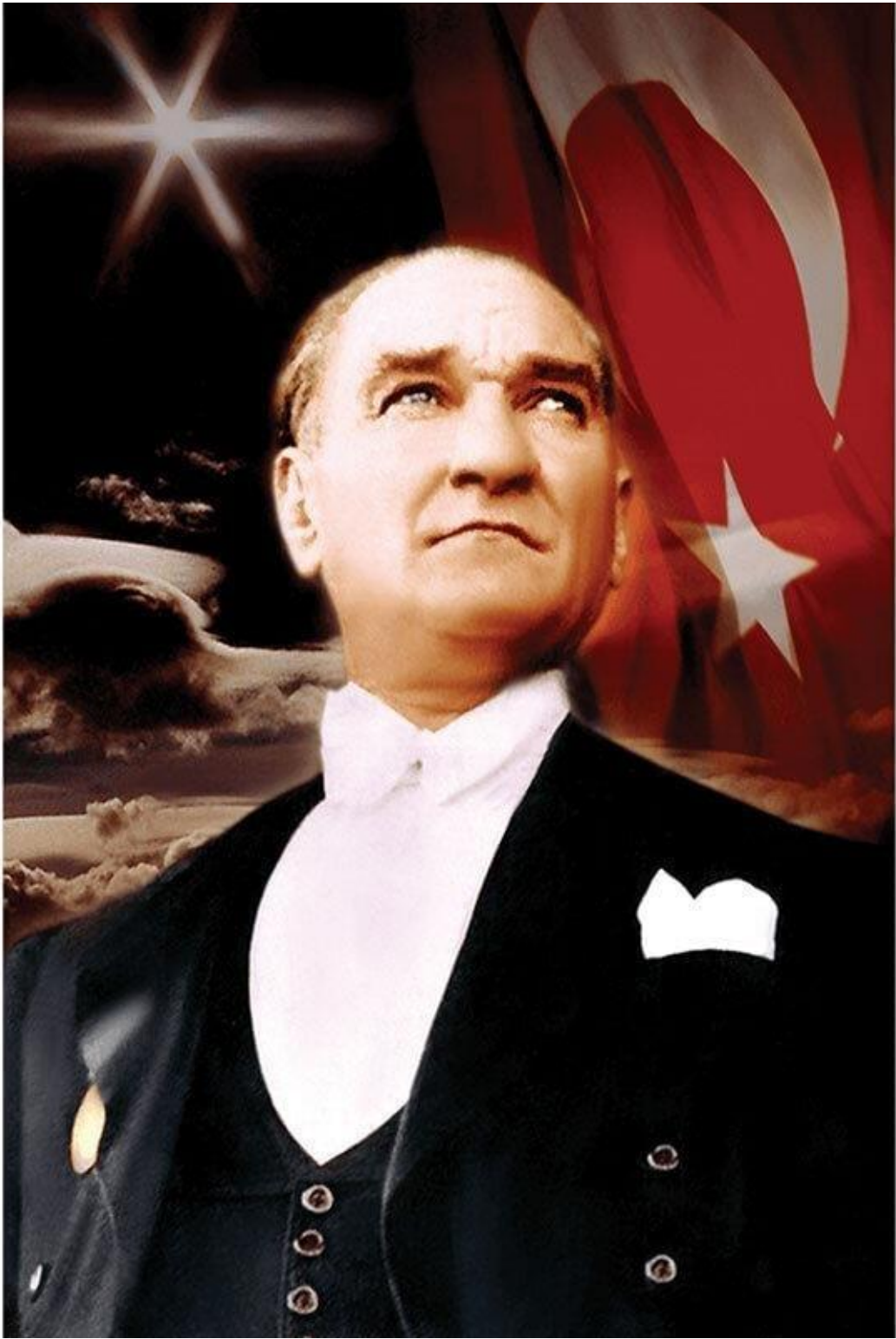
Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

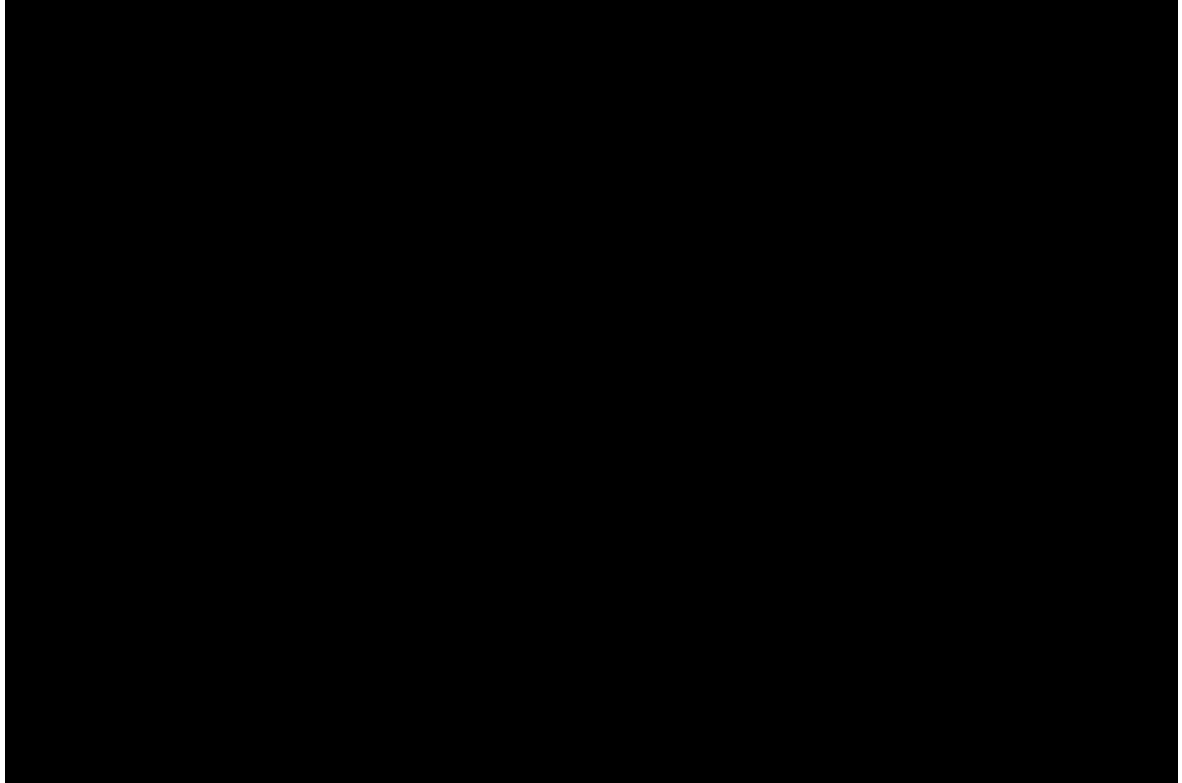
Ruhumun senden, îlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem
eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder varsa taşım;
Her cerîhamdan, îlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEHMET AKİF ERSOY

Okulumuz adını 8 Ekim 2012 tarihinde geçirmiş olduğu kalp krizi sonucu hayatını kaybeden Van 100.Yıl Üniversitesinde öğretim üyesi olan Yrd.Doç.Dr. Abdülcelil CANDAN'dan almıştır. Okulumuz 2015-2016 Eğitim Öğretim yılından önce Batman Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi bünyesinde faaliyetlerini yürütmüştür. 2015 Eylül itibariyle kendi binasına taşınmıştır. Okulumuz 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında yeni binasına kavuşmuştur.

İçindekiler

Bu Dönem Türkçe	6
➤ Mektup Arkadaşlarımız	6
➤ Dilimizin Zenginlikleri	7
➤ Altı Şapka Düşünme Tekniği	8
Hayatı Anlamak: Fen Bilimleri	9
Dünya ve Tarih Yolcuğu: Sosyal Bilgiler	10
Bir Dil Bir İnsan: Yabancı Dil Derslerimiz	12
➤ İngilizce.....	12
➤ İngilizce Derslerinden.....	13
➤ Arapça	14
Mesleki Çalışmalar: Meslek Derslerimiz	15
➤ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	15
➤ Kur'an-ı Kerim	16
➤ Peygamberimizin (S.A.V.) Hayatı.....	17
Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur: Beden ve Spor	18
➤ Futbol Ateşi	18
➤ Rüzgârın Çocukları	19
Her Şey Düşünceyle Başlar, Tasarımla Hayat Bulur: Teknoloji ve Tasarım	20
Ruhun Gıdası: Müzik	21
Küçük Mühendisler İş Başında: Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	22
➤ 16.MEB Robot Yarışması Erzurum.....	22
Etkinliklerimiz:	24
➤ Veli Okul El Ele	24
➤ Zaman Yönetimi.....	25
Geçmişten Günümüze Mesaj	26
➤ Oğuz'un Aslı, Selçuk'un Nesli, Horasan Aslanı Çağrı Bey Oğlu Sultan Muhammed Alparslan.....	26
➤ Akşeyh Hazretleri: Mikrobu Bulan, Fatih Sultan Mehmet Han'a Yarenlik Eden Büyük Alim.....	28
Kaynakça	35

By Dönem Türkçe

➤ Mektup Arkadaşlarımız

5.Sınıf öğrencilerimiz Türkçe dersinde Isparta Merkez Şehit Komiser Muhsin Kiremitçi Ortaokulu öğrencileri ile mektup arkadaşlığı yaptılar.

Canan İpek öğretmenimizle birlikte öğrencilerimiz;

Orda bir okul var uzakta,

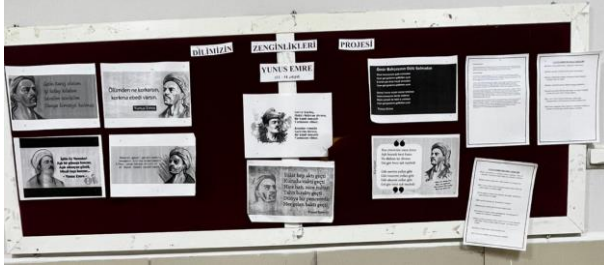
O okul bizim okulumuz olabilir.

Gitmesek te görmesek te,

O okuldakiler bizim kardeşlerimizdir.

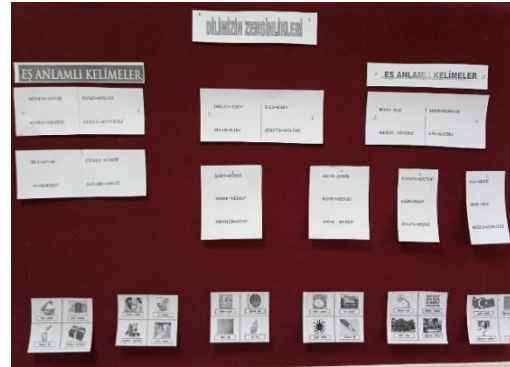
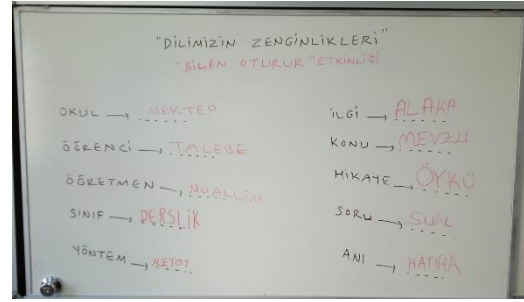
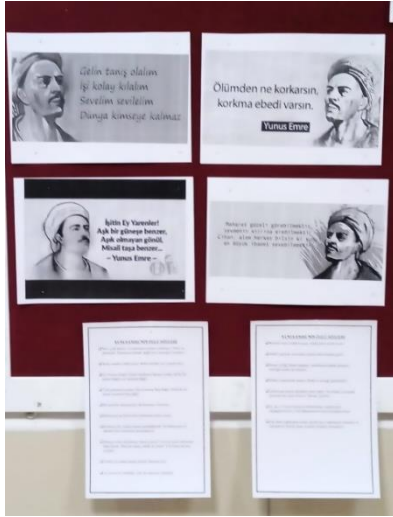
Dörtlüğü eşliğinde etkinliği gerçekleştirmişlerdir. Canan Öğretmenimizi ve öğrencilerimizi kutluyoruz.

➤ Dilimizin Zenginlikleri

Millî Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği, aylık belirlenen temalara göre düzenlenen faaliyetlerde, Türkçe zümresi öğretmenlerimiz, "Dilimizin

Zenginlikleri" projesinde yer almaktadırlar. Bu kapsamda pano düzenlemelerinin yanı sıra Yunus Emre temalı çalışmalar ve etkinlikler, bilen oturur, deyimleri resimleştirerek öğretme faaliyetleri yapılmıştır. Yapılan çalışmalar aylık olarak okul web sitesinde yayınlanmaktadır.

➤ Altı Şapka Düşünme Tekniği

E kitabın okuma alışkanlığına etkisi üzerine yapılan çalışmada Türkçe Öğretmenimiz Kübra Özkan Solmaz ve öğrencileri hazırladıkları faaliyete uygun olarak hazırlanan şapkaları takan öğrenciler şapka rengine uygun olarak fikirlerini arkadaşlarıyla paylaşmışlardır.

Hayatı Anlamak: Fen Bilimleri

Mademki Ay'a gidemiyoruz o zaman Ay'ı sınıfa getiririz diyen öğretmenimiz Süheyla Çağlayan ve öğrencileri "Ay'ın Evrelerini" keşfettiler. Tahminimiz Mars'ı tüm dünyadan önce keşfedecekler. Öğretmenimize hedeflerinde başarılar dileriz.

Ay'dan hızını alamayan Süheyla Öğretmenimiz "Sürtünme Kuvveti ve Farklı Zeminler Arasındaki İlişki"yi gösterebilmek için sınıfa yarış pisti kurdu. Düzenlenen yarışta öğrencilerimiz sürtünme kuvvetini yaşayarak öğrendiler.

Dünya ve Tarih Yolcuğu: Sosyal Bilgiler

Hüzünlü bir sonbahar sabahında bir grup öğrencimizin "Acaba biz dünyada neredeyiz?" sorularıyla başlayan tartışmalar, toplumsal bir kitle hareketine dönüşerek okulumuza yayılması üzerine okulumuzun ablası, öğrencilerimizin anası, öğretmenlerimizin öğretmeni Sosyal Bilgiler öğretmenimiz Hacire Taş duruma el atarak gerekli müdahaleyi yaptı. "Coğrafi Koordinatlar" konusunu

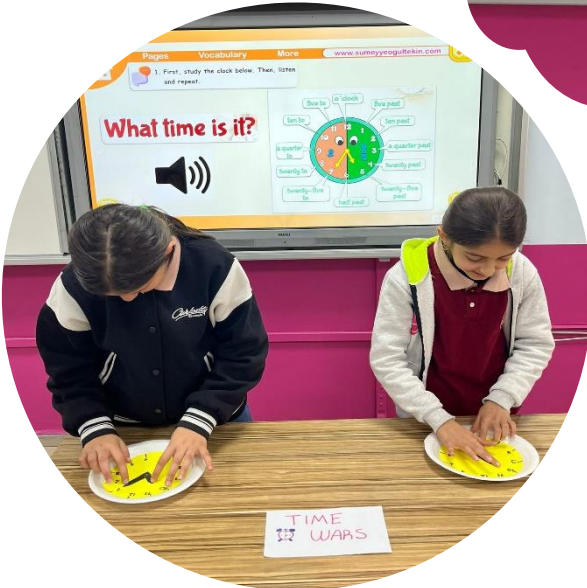
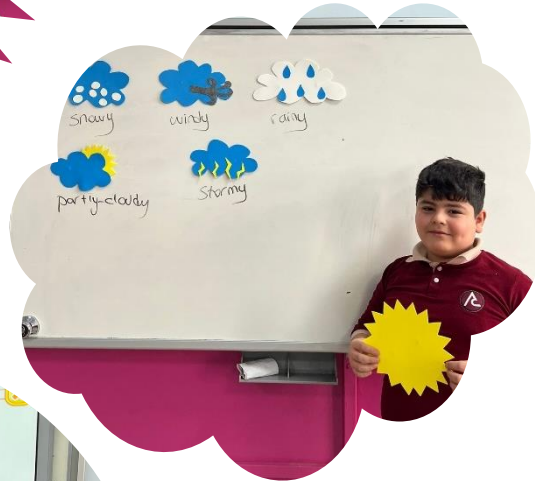
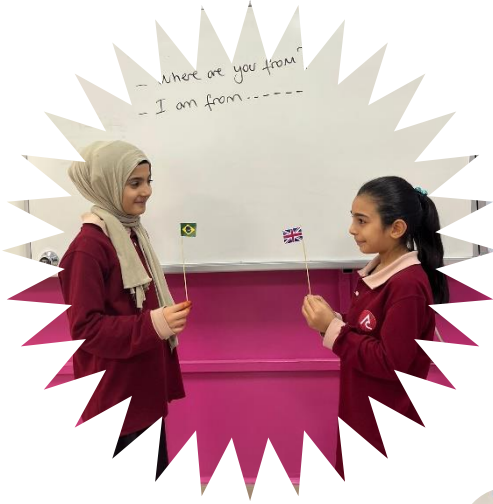

öğrencilerimiz balon ve çizimler ile somutlaştırarak öğrendiler. İyi ki varsın Hacire Öğretmenimiz...

Komşu komşunun külüne muhtaçtır diye başlayan sohbet "Komşularımızı Tanıyalım" ünitesiyle daha gizemli bir hal aldı. Neyse ki Hacire Öğretmenimiz duruma el attı. Öğrenciler gruplar halinde komşu olduğumuz ülkelerin bayrakları ve özelliklerini tanıttı.

➤ İngilizce Derslerinden...

➤ Arapça

Arapça dersi öğretmenlerimizin Arapça öğretimini eğlenceli hale getirdikleri anlara tanık olmaya hazır mısınız?

Mesleki Çalışmalar: Meslek Derslerimiz

➤ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Tuba Arsoy öğretmenimiz tüm insanların kardeş olduğunu ispatlama gayesiyle Mevlid Kandili'nde harekete geçti. Tuba öğretmenimiz geri dönüşüm malzemeleriyle doğayı yaşat dünyayı kurtar felsefesine dayanarak "Kardeş Bilekliği" hazırladı. Yetmedi 7/D sınıfının tamamına hazırladı. Öğretmenimizi alkışlıyoruz.

Bu arada Tuba Öğretmenimize teessüf ediyoruz. Hani bizim bileklikler?

➤ Kur'an-ı Kerim

"Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir." Hadisinin vücut bulmuş hali olarak sahne alan öğrencilerimiz Hamza ve Maha El Salih kardeşler, Zehra Kılıç ve Ali Uğraş öğretmenlerimizin rehberliğinde Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışması'na katılım sağladılar. Jurinin takdirini alan El Salih kardeşler 3.lük alarak büyük bir başarıya imza atarak okulumuz ahalisinin göğsünü kabarttılar. Tebrik ediyor başarılarının devamlarını diliyoruz.

➤ Peygamberimizin (S.A.V.) Hayatı

A GRUBU	B GRUBU	C GRUBU
Başkan = Üveys	A. Serhat	İsmail
Yazan = Ahmet I.	Abdullah	Yusuf V.
Sözcü = M. Emin	Mustafa	Yakup
Mirap	Beryamin	Mahmut
Abdülkerim	Yusuf K.	Nurullah
		Hamza

Tevazu = Alcaakgönlölük

Sözcünün görevleri = Öğretmene soru sorar.
Etkinlik kâğıdını getirir.

Başkanın görevleri = Herkesten fikir alıp hikâyeyi düzenleyip yazdıracak.

İyi insanlar yetiştirmek her öğretmenin olmazsa olmazıdır. Öğrencilerimizde şefkat ve merhamet vb. duyguların geliştirilmesi amacıyla "Hz. Muhammed'in (S.A.V.) şefkat ve merhameti konulu hikaye yarışması düzenlendi.

Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur: Beden ve Spor

➤ Futbol Ateşi

Futbol aşkıyla yanıp tutuşan okul takımımızın altın portakalları, dünya futbol tarihinin unutulmaz isimlerinden Mehmet Akif Kılıç öğretmenimizin koçluğunda, il genelinde düzenlenen okullar

arası yıldızlar erkek futbol müsabakalarına katılım sağladılar. Bu sayede öğrencilerde spor kültürünün gelişmesi, sosyalleşme, fair play (dürüst oyun) gibi durumları yaparak yaşayarak öğrenmelerini hedefledik. Bir sonraki hedefimiz ise şampiyon olmak olarak eklememizde fayda var. Öğretmenimizi ve öğrencilerimizi kutluyoruz. Dualarımız sizlerle takım...

➤ Rüzgârın Çocukları

Öğrencilerimiz sisli bir kış sabahında, insan rüzgârdan hızlı olabilir mi? Sorusuna cevap ararken kendilerini Mehmet Akif öğretmenleriyle birlikte atletizm müsabakalarında buldular. Hikâye buradan soran daha bir heyecanlı olmaya başladı.

Okul olarak Atletizm Yıldız erkek ve kız yarışmalarına katılım sağladık. 1500 m kız yıldızlar da Derya Oğuz takım halinde yarışta okulumuzu temsil ederek 4. Oldu başarı belgesi ve madalya aldı. Aynı yarışta Yıldız

Erkek kategorisinde İbrahim Hüseyin isimli öğrencimiz ferdi 2000 m yarışta 4. Olarak madalya ve başarı belgesi aldı. Ödüller, Gençlik Spor İl Müdürü tarafından yarışma sonrası törenle takdim edildi.

Öğretmenimizi ve öğrencilerimizi canı gönülden tebrik ediyoruz. Bu arada öğrencilerimiz rüzgârın daha hızlı olduğunu yaparak yaşayarak öğrenmiş oldular 😊

Her Şey Düşünceyle Başlar, Tasarımla Hayat Bulur: Teknoloji ve Tasarım

Teknoloji Tasarım dersi öğretmenimiz Sevgi Erenkara ve öğrencilerimiz derslerde el becerileri, zihinsel gelişim, hayal gücünü geliştirme vb. amaçlarla yürüttükleri çalışmalarla eğlenceli ve güzel işlere imza atmaktadır.

Birbirinden güzel işlere imza atan öğrencilerimiz yaptıkları sergilerle hazırladıkları ürünleri sunma imkânı bulmaktadırlar.

Ruhun Gıdası: Müzik

Ve beklenen gün geliyor. Okulumuz Müzik Öğretmeni Leyla Şen ve müziğe gönül vermiş öğrencilerimiz koro faaliyetlerini başlattılar. Konferans salonumuzda yapılan çalışmalarda eğlenceli anlar yaşanıyor.

Okul koromuzun konserlerinden yaşanacak izdihamları engelleyebilmek için, okul idaremiz şimdiden çalışmalara başladılar.

Küçük Mühendisler İş Başında: Bilişim Teknolojileri ve Yazılım

➤ 16.MEB Robot Yarışması Erzurum

976 yıl önce atalarının Anadolu kapılarını araladığı 1048 yılından günümüze birçok tarihi önemli olaya ev sahipliği yapan Erzurum'da Uluslararası 16.MEB Robot Yarışması'nın düzenleneceği istihbaratını alan bilişim ekibimiz namıdiğer Zamane Delular'ımız hazırlıklarını tamamlayıp sefere çıkmıştır. Ekiplerimiz ortaokul seviyesi Tozkoparan ve Çizgi İzleyen kategorilerinde yarışmışlardır. Yarışmanın haricinde Erzurum şehrinin tarihimizdeki önemini gezerek görerek öğrenme imkânı bulmuşlardır. Ekibimiz müdür yardımcımız Erhan Denli'nin kafile başkanlığında, İhsan Fidan ve Canan İpek öğretmenlerimizin refakatinde 8 öğrenci olarak yarışmaya katılım göstermişlerdir. Heyecan içinde geçen yarışmalarda tansiyonun hiç düşmemesi ve salonun havasızlığı nedeniyle harika anlar yaşandı.

Bir ara ekiplerimiz Gürcistan ekibiyle dostluk anlaşmasına kadar yaklaştılar. Yarışmalar boyunca centilmenlikten ödün vermeyen ekiplerimiz bir sonraki yarışmada centilmenliği acaba rafa mı kaldırsak diye düşünüyorlarmış.

Ekibimiz mahşerin 4 atlısı pozunu da ihmal etmeden Erzurum'un tarihi mekanlarını gezdiler. Ekibimizi canı gönülden kutluyoruz. Sizlerle gurur duyuyoruz ekip...

Etkinliklerimiz:

➤ Veli Okul El Ele

Okulumuz öğretmenlerinden Tuba Arsoy ve Ali Uğraş "Acaba ne yaparsak veli okul iş birliğini daha etkin hale getirebiliriz derken, başlangıçta masum bir veli ziyareti olarak başlayan süreç, Veli okul el ele diye bir fikre bürünüp, finalde Veli Okul Halaya olarak vücut buldu. Kendilerinden etkilenen ekibimiz bu durumu bakanlığa proje olarak sunmaya karar verdi.

Veli ziyaretleri veli-öğretmen-öğrenci ilişkilerinde oldukça kritik bir öneme sahiptir. Okulumuz öğretmenleri şube rehber

öğretmenleri ile koordineli bir şekilde veli ziyaretleri yapmaktadır. Tüm emek harcayan öğretmenlerimizi ayrı ayrı kutluyoruz.

➤ Zaman Yönetimi

Bir sınıf içi projesi olan "Doğru Yetişkinliğe Yolculuk" projemizin ilk eğitimi "Zaman Yönetimi"ydi. Bu eğitimin amacı, hayatın daha çok başında olan bu yaş grubunun zamanın kısıtlı ve

değerli olduğunu fark etmeleriydi. 7E sınıfı öğrencilerinden Halime Akyüz, Rabia Cihangir ve Esmâ Bozan zaman yönetiminin tanım, önem ve uygulamasına dair araştırmalar yaparak sınıf arkadaşlarını bilgilendirdi. Ayrıca elde ettikleri verileri görsel materyallerle destekleyerek bir sınıf panosu hazırladılar. Söyleşi tadında geçen sunum sonunda sınıfın neredeyse tamamının zamanı doğru kullanmakla ilgili yenilikçi fikirlerinin oluştuğu gözlemlendi.

Geçmişten Günümüze Mesaj

- Oğuz'un Aslı, Selçuk'un Nesli, Horasan Aslanı Çağrı Bey Oğlu
Sultan Muhammed Alparslan

Fetihlerin babası (Ebu Feth), İslam sancaktarı, mazlumların güneşi, zalimlerin korkulu rüyası Sultan Muhammed Alparaslan... Tarihin gördüğü en ilginç karakterlerden birinin hayatına göz atmaya hazır mısınız?

Resim - Sultan Alparslan (Gelecek)

1029 yılında dünyaya gelen geleceğin sultanının asıl adı **Muhammed bin Davud Çağrı'dır**. Küçük yaşta öksüz kalıp 10 yaşından itibaren babası Horasan Aslanı lakaplı Çağrı Bey ile cihat meydanlarında yer almıştır. 14 yaşında serdarlık ettiği ordusuyla ilk meydan savaşını kazanmıştır. Cesareti, adaleti ile her zaman gönüllerde taht kurmuş herkesin sevgisini kazanmıştır. Amcası Tuğrul Bey'in vefatıyla birlikte kendini taht mücadelelerinin ve türlü entrikaların içerisinde bulan Muhammed Alparslan sonunda sultan olarak Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun başına geçmiştir. Haçlıların ve cümle zalimin korkulu rüyası haline gelen Sultan'a maharetlerinden ötürü Adud'üd-devle (Devletin koruyucusu) lakabı takılmıştır. Cesareti ve mertliği Alparslan unvanını getirmiştir. Alınamaz fetholunamaz denilen yerleri feth etmesi, Abbasi Halifesi

tarafından Ebu Feth yani Fetihlerin Babası olarak anılmasını sağlamıştır.

Gerek dünya tarihi gerekse kendi tarihimiz açısından dönüm noktalarından biri olan 1071 yılında meydana gelen Malazgirt Meydan Muharebe'sinde kendi

ordusundan kimi kaynaklara göre 4 kimi kaynaklara göre 5 kat daha büyük Bizans (Doğu Roma) ordusunu yenerek, Anadolu'nun Türk Yurdu olmasını sağlamıştır. Karşılaştığı ordu o zamana kadar görülen en büyük ordulardan biridir ve 200 bin

kişiden oluştuğu rivayet edilir. Sultan Muhammed Alparslan ömrü cihat meydanlarında geçmiş ve Berzem Kalesi'nin fethinde kale komutanı Yusuf El-

Harezmi'nin görüşme talebiyle huzuruna geldiği sırada uğradığı suikast sonucu 24 Kasım 1072' de vefat etmiştir. Dileğimiz kendisinin ve yarenlerinin cennette Peygamberimiz Muhammed Mustafa (S.A.V.) Efendimize komşu olmalarıdır. Allah tüm şehitlerimizden gazilerimizden razı olsun. Ruhları şad olsun.

➤ Akşeyh Hazretleri: Mikrobu Bulan, Fatih Sultan Mehmet Han'a
Yarenlik Eden Büyük Alim

Asıl adı Şemseddin Muhammed b. Hamza'dır. Ancak Akşemseddin veya kısaca Akşeyh adıyla şöhret bulmuştur. 792 (1390) yılında Şam'da doğdu. 'Avârifü'l-

ma'ârif sahibi Şeyh Şehâbeddin Sühreverdü'nin (ö. 632/1234) torunlarından Şeyh Hamza'nın oğludur. Baba tarafından nesebi Hz. Ebû Bekir'e kadar uzanmaktadır. Yedi yaşlarında babasıyla birlikte Anadolu'ya gelerek o zaman Amasya'ya bağlı olan Kavak ilçesine yerleştiler (799/1396-97). Kur'an'ı ezberleyip kuvvetli bir dinî tahsil gördükten sonra Osmancık Medresesi'ne müderris oldu. Yine bu arada iyi bir tıp tahsili yaptığı da anlaşılmaktadır. Hayatı hakkında en geniş ve doğru bilgilerin yer aldığı Enîsîn'in Menâkıbnâme'sine göre "ilm-i bâtın lezzeti dimağından gitmediği için", tahminen yirmi beş yaşlarında iken kendisine bir mürşid aramak üzere Fars ve Mâverâünnehir'e doğru yola çıktı; ancak arzusunu gerçekleştirilmeden geri döndü. Bazı tavsiyeler üzerine Hacı Bayrâm-ı Velî'ye intisap etmeyi düşündüyse de vazgeçti ve şöhreti Anadolu'ya kadar yayılmış bulunan Zeynüddin el-Hâfî'ye intisap için Halep'e gitti. Fakat bir gece rüyasında, boynuna takılı bir zincirin Hacı Bayram'ın elinde olduğunu görünce Ankara'ya döndü. Akşemseddin hakkında bugüne kadar en geniş araştırmayı yapmış bulunan A. İhsan Yurd, Akşemseddin'in Def'u metâ'in adlı eserinde Zeynüddin el-Hâfî'ye açıkça târizde bulunduğuna dikkati çekerek tenkit

ettiği bir kimseye intisap etmeyi düşünmesinin mümkün olamayacağını belirtmekte ve onun doğrudan doğruya Hacı Bayram'a bağlandığını kaydetmektedir. İntisap tarihi belli olmayan Akşemseddin sıkı bir riyâzet ve mücâhededen sonra kendisini takdir eden şeyhinden kısa zamanda [hilâfet](#) aldı. Akşemseddin'in içinde çileye girdiği hücre bugün de Ankara Hacıbayram Camii bodrumunda mevcuttur ve şeyhin adıyla anılmaktadır (bk. Ayverdi, s. 893-894). Daha sonra şeyhinin yanından ayrılarak Beypazarı'na gitti, burada bir mescid ve değirmen inşa ettirdi. Fakat halkın büyük rağbet gösterip etrafına toplanması üzerine günümüzde Çorum'a bağlı olan İskilip kazasında Köseadağı civarındaki Evlek köyüne çekildi. Bir süre sonra buradan da ayrılarak Göynük'e yerleşti ve orada da yine bir mescidle değirmen yaptırdı. Bir yandan çocuklarının, diğer yandan da dervişlerinin tâlim ve terbiyeleriyle meşgul oldu; bu arada hacca gitti. Şeyhi Hacı Bayrâm-ı Velî'nin vefatından sonra onun yerine irşad makamına geçti (833/1429-30).

Akşemseddin, şeyhi Hacı Bayram'ın II. Murad'la münasebetlerinde hemen daima yanında olduğundan oğlu II. Mehmed ile de tanışmış ve tahta çıktıktan

sonra da onunla görüşmeye devam etmişti. Tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber İstanbul'un fethinden önce iki defa Fâtih'in yanına Edirne'ye giden Akşemseddin, ilkinde II. Murad'ın kazaskeri Çandarlıoğlu Süleyman Çelebi'yi, öbür

defasında da Fâtih'in kızlarından birini tedavi ederek iyileştirmiş, Fâtih'in kızı da kendisine Beypazarı'ndaki pirinç mezraalarını vermişti. Fâtih 1453 yılı baharında İstanbul'u muhasara etmek üzere ordusuyla Edirne'den yola çıkınca Akşemseddin, Akbiyık Sultan ve devrin diğer tanınmış şeyhleri de yüzlerce müridleriyle ona katıldılar. Akşemseddin kuşatmanın en sıkıntılı anlarında gerek padişahın gerekse ordunun mânevî gücünün yükseltilmesine yardımcı oldu. Araştırmacılar, Akşemseddin'in bu sıkıntılı anlarda zaferin yakın olduğu müjdesini vererek sabredip gayret göstermesi gerektiğine dair Fâtih'e yazdığı mektupların fethin kısa zamanda gerçekleşmesinde büyük bir tesiri olduğunu belirtmektedirler (bk. İnalçık, s. 131).

Fetihten sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi Akşemseddin okuduğu gibi, İslâm ordularının daha önceki kuşatmalarından birinde şehid düşmüş olan sahâbeden Ebû Eyyûb el Ensârî'nin kabrini de Fâtih'in isteği üzerine yine o keşfetti. Fâtih tarafından kiliseden çevrildikten sonra Fâtih medreseleri yapılıncaya kadar önce

medrese olarak kullanılan Zeyrek Camii'nin güney ihata duvarında pencere üstündeki bir kitâbeden, Akşemseddin'in İstanbul'da bulunduğu yıllarda burada oturduğu ve ders verdiği anlaşılmaktadır (bk. Ayverdi, s. 537). Fetihten sonra padişahın taç ve tahtını terkedip bütünüyle şeyhe bağlanmak ve ondan tarikat ahkâmını öğrenmek istemesi üzerine

Akşemseddin büyük bir dirayet göstererek Fâtih'in bu arzusuna engel olmaya çalıştı. Bunu başaramayacağını anlayınca Gelibolu üzerinden Anadolu yakasına geçerek Göynük'e döndü. Sultanın, gönlünü almak üzere arkasından gönderdiği hediyeleri geri çevirdiği gibi Göynük'te yaptırmak istediği cami ve tekkeyi de kabul etmeyerek sadece bir çeşme yapılmasına razı oldu.

Hayatının son yıllarını Göynük'te geçirdiği tahmin edilen Akşemseddin, Menâkıbnâme'ye göre 863 Rebûlâhirinin sonunda (Şubat 1459) burada vefat etti. Türbesi halen ziyaretgâhtır. Halifelerinden Abdürrahim Karahisârî'nin 865'te (1460-61) Mahmud Paşa adına kaleme

aldığı Vahdetnâme'nin başında yer alan bir beytine göre, Akşemseddin'in bu tarihten önce vefat etmiş olduğu açıkça anlaşıldığından, Menâkıbnâme'deki vefat tarihinin doğruluğuna hükmedilebilir. Nitekim bugün türbe kapısı üzerinde bulunan inşa kitâbesi de 863 Rebûlâhirini göstermekte ve menâkıbın verdiği bilgiyi doğrulamaktadır. Ekrem Hakkı Ayverdi'nin kitâbedeki "rebîayn" kelimesini "rebûlevvel" olarak kabul etmesinin izahı zordur. Türbesi vefatından beş yıl kadar sonra yapılmış olup sandukası üzerindeki yazı da oğullarından Mehmed Sâdullah'a aittir. Evlâtlarından Mehmed Sâdullah ve Nûrullah da bu türbede yatmaktadır.

Kaynaklarda aynı zamanda "tabîb-i ebdân" olduğu, devrinin iyi bir hekimi sıfatıyla da şöhret kazandığı ve tıbbı dair eserleri

bulunduğu belirtilen Akşemseddin'in, tıp tarihinde ilk defa mikrop meselesini ortaya atmak ve hastalıkların bu yolla bulaştığı fikrini öne sürmekle, bu alanda kesin bilgiler veren Fracastor adlı İtalyan hekimden en az 100 yıl önce bu konuya ilk temas eden tabip olduğu kabul edilmektedir. Adnan Adıvar gibi bazı müellifler, ilk önce Dr. Osman Şevki Uludağ'ın işaret ettiği bu konuda biraz tereddütlü davranırlarsa da Bedii N. Şehsuvaroğlu bunun gerçekliğini inandırıcı bir şekilde ve açıklıkla ortaya koymuştur.

Akşemseddin'in yedi oğlu olmuştur. Bunlar sırasıyla Sâdullah, Fazlullah, Nûrullah, Emrullah, Nasrullah, Nûrülhüdâ ve Hamdullah Hamdi adlarını taşımaktadır. Bunlardan küçük oğlu Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503) hey'et, nücûm ve mûsikide iyi derecede bilgi sahibi olup aynı zamanda devrinin önde gelen şairleri arasında da yer almıştır.

Akşemseddin'in kurduğu Bayramiyye'nin Şemsiyye kolu kendisinden sonra Göynük'te oğlu Fazlullah, Kayseri'de İbrâhim Tennûrî, İskilip'te Attaroğlu Muslihuddin, Ankara ve civarında ise Hamza eş-Şâmî tarafından devam ettirilmiştir.

Eserleri. Akşemseddin'in eserlerinin büyük bir kısmı tasavvufa dair olup başlıcaları şunlardır:

1. Risâletü'n-nûriyye. Sadece Nûriyye olarak da anılan bu Arapça eser, devrinde şöhreti çok yaygınlaşan ve bu sebeple hakkında bazı dedikodular çıkarılan Hacı Bayrâm-ı Velî ve dervişlerini savunma maksadıyla yazılmıştır. Akşemseddin eserinde, "tâife-i nûriyye" adını verdiği sûfîleri müdafaa ederek onların özelliklerini, tasavvufî ahlâk ve âdâbı anlatır.

Kitapta geçen tarihlere bakarak eserin 838-841 (1434-1438) yılları arasında kaleme alındığı söylenebilir. Risâletü'n-nûriyye, A. İhsan Yurd tarafından Arapça metni ve Akşemseddin'in kardeşi Hacı Ali'nin Türkçe tercümesiyle birlikte yayımlanmıştır (İstanbul 1972). Bayramî halifelerinden Bolulu Himmet Efendi tarafından 1071'de (1661) yapılmış eksik bir tercümesi ise Süleymaniye Kütüphanesi'ndedir (Hacı Mahmut Efendi, nr. 2863).

2. Def'ü meṭâ'iniş-şûfiyye. Kısaca Def'ü meṭâ'in adıyla da anılan bu kitap bazı kaynaklarda Ḥall-i Müşkilât olarak zikredilmektedir. 856 (1452) yılında kaleme alınan bu Arapça eser Muhyiddin İbnü'l-Arabî ve benzeri bazı büyük mutasavvıfların küfür ve ilhâdla itham edilmelerine karşı onların sözleriyle Kuşeyrî, Gazzâlî, Cüneyd-i Bağdâdî, Necmeddîn-i Kübrâ gibi tanınmış ulemâ ve meşâyihin sözleri arasında bir fark olmadığını, ikincilerin eserlerinden nakiller yaparak göstermekte ve hepsinin aynı yolda bulduklarını ispata çalışmakta ve ithamları reddetmektedir. Kaynaklarda eserin Telhîşü Def'i meṭâ'in adıyla bir hulâsasından bahsediliyorsa da şimdiye kadar böyle bir esere rastlanmamıştır.

3. Makâmât-ı Evliyâ. "Mürşid kimdir, makâm-ı velâyet nedir ve dereceleri nelerdir" gibi tasavvufî konuları işleyen Türkçe bir eserdir. A. İhsan Yurd tarafından beş nüshası karşılaştırılarak neşredilmiştir (İstanbul 1972).

Risâle-i Zikrullâh, Risâle-i Şerh-i Akvâl-i Hacı Bayrâm-ı Velî ve Risâle fî devrânîş-şûfiyye adlı eserleri ise bugüne kadar ele geçmemiştir. Kütüphane kataloglarına değişik

isimlerle geçmiş bazı eserleri ise Def‘u meţâ‘in ve Risâletü'n-nûriyye'nin çeşitli bölümleridir (krş. Risâletü'l-intişâr, Süleymaniye Ktp., Cârullah Efendi, nr. 279/2). Ayrıca Akşemseddin'in Fâtih'e yazdığı iki mektubu bilinmektedir. Bunlardan biri Halil İncılık, diğeri ise Bursalı Mehmed Tâhir tarafından yayımlanmıştır. Ona nisbet edilen ve yaklaşık kırk beş beyitlik Türkçe manzum bir risâle olan Nasîhatnâme-i Akşemseddin'i ise yine A. İhsan Yurd, Süleymaniye Kütüphanesi nüshasına (Mihrişah Sultan, nr. 443/3) dayanarak neşretmiştir (İstanbul 1972). Kemal Eraslan da Akşemseddin'in yazma bir mecmuada bulduğu otuz sekiz şiirini imlâ özellikleri ve açıklamalı sözlüğüyle birlikte yayımlamıştır. Mâddetü'l-hayât veya Mâidetü'l-hayât'ın ona aidiyeti tartışmalı olmakla beraber araştırmacıların çoğu bunun Akşemseddin'in eseri olduğunu kabul etmiş görünmektedir. Bu eserin geç tarihlerde istinsah edilmiş pek çok nüshası vardır. En eski tarihli nüsha, 1096 (1685) yılında istinsah edilen Ali Emîrî yazmasıdır (diğer nüshalar için bk. Türkiye Kütüphaneleri İslâmî Tıp Yazmaları Katalođu, s. 139). (ORHAN F. KÖPRÜLÜ, tarih yok)

Kaynakça

Gelecek, F. i. (tarih yok). Sultan Alparslan Kimdir? Hayatı, Sözleri ve Ölümü. *Sultan Alparslan Kimdir? Hayatı, Sözleri ve Ölümü*. fikrilegelecek.com, Sakarya.

ORHAN F. KÖPRÜLÜ, M. İ. (tarih yok). *AKŞEMSEDDİN*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/aksemseddin> adresinden alındı